This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

891.83
P91
K1851

Digitized by Google

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

891.83
P91
K1851

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NOVE PJESME

P. PRERADOVIĆA.

U ZAGREBU
TISKOM FRANJE ŽUPANA

1851.

Digitized by Google

Digitized by Google

891.83
P.91
K1851

PREČASTNOMU I PRESVIETLOM

GOSPODINU

JOSIPU JURJU STROSSMAYERU,

BOŽJOM MILOŠĆU BISKUPU BOSANSKOM ILI DJAKOVAČKOM I SRIEMSKOM, ZAČASTNOM KAPELANU CES. KRALJ. DVORA, DOKTORU MUDROLJUBJA I BOGOSLOVJA I BOGOSLOVNOGA ODSJEKA PRASTAROG SVEUČILIŠTA BEČKOG SBORNOM ČLANU

u

VISOKOM ŠTOVANJU

posvećeno.

Gen. Ms. Slavić

Digitized by Google

Digitized by Google

POSVETA.

Tebi, svietli gospodaru,
Koj' priljubit božjem daru
Svete vjere znadeš plodno
Sveto čuvstvo domorodno,

I koji si svuda time
Već stekao slavno ime,
Te će ti i preko dana'
Sizat slava razasjana,

Digitized by Google

Tebi slabe plode sila'
Posvećuje moja Vila,
Da pod štitom tvog imena
Sačuva ih od vremena!

Digitized by Google

NOVE PJESME.

Pramaljeće zagrli prirodu,
Na toplih mu oživljuje grudih:
Novim ruhom zemlja se oblači,
Novi romon vode poprimaju,
Nove pojke ptice začinjaju,
Nove misli pozakreću duhom
I u nove pjesmice se slažu.
Prvenci su davno odcvietali
I sjemenom možda dozorili,
I strunili već gdjekoje zrnce
U njedarce domorodnih dušah,
Te će ljubav ogrijat ga sveta,
Da proklije domorodnim čuvstvom.
Evo sada novijeh pjesamah;
Gdje se rodu daju u pohode
I nude se prijateljskoj ruci,

Digitized by Google

Nit su bolje, nit gorje od starih,
Samo što su iza njih prispjele,
Nemogavši na jednoč iz grudih.
Primite ih, braćo i sestrice,
Kao darak bez svakog uždarja:
Niti traže hvale, niti dike,
Niti slave, niti uznešenja,
Na visoko niesu se popele;
Žele samo, da bratinska ljubav
Na susret im dodje sa pozdravom:
Dobro došle, pjesmice novašne,
Dobro došle, u rodu ste svome!

U proljeću godine 1851.

Digitized by Google

DIO I.

Digitized by Google

Digitized by Google

Tuga.

(U glasbu stavio gosp. V. Lisinski.)

Odkad, dušo, ti mi ode
Mome oku iz okruga,
Na srce mi pade tuga
Kao mraz na jadan cviet.

Moje misli bez slobode,
Kano pčele usred zime,
Neće da se leta prime,
Studen im je cijo sviet.

Neznam nigdje mira za se,
Simo tamo hodajući,
Kad sam vani moram kući,
A iz kuće moram van.

Tako trajem moje čase;
Vrieme, kao iz olova,
Pritiskuje prsa ova,
Vječnost mi se čini dan.

Digitized by Google

Niti spavam, niti bdijem,
Već onako čudno 'e meni,
Živim samo u spomeni,
Da si živa još mi ti.

Jeste, dušo, reći smijem:
Da si život žitja moga,
Da si prva mi do Boga,
Angjeo njeg've ljubavi!

Digitized by Google

Pitanje.

Vjetar meni kroz prozor doneše
Neki danak, kad sam tebi piso
Zelen listak, pa ga uprav strese
Rieč na jednu, koju sam izbriso.

Izbriso sam riečcu, ljubav zvanu,
Jer u pismu mjesta neimaše.
Je-l zavio onaj listak ranu,
Il pokrio grob ljubavi naše?

Digitized by Google

Mica.

Kad prolazim mimo Mice dvore,
Pa ogledam dvore i prozore:
Dvori mi se čine bielo lice,
A prozori u njemu očice.

Kad prolazim mimo Mice dvore,
Pa ogledam dvore i prozore,
Ter opazim na prozoru Micu —
Tad u oku vidim i zjenicu.

Digitized by Google

Vila i Lada.

Proljetnome vjetru vitka krila
Raznim cvićem posula je Vila,
Da kadgodjer on krilima ma'ne,
Cvietnim sagom sva zemlja postane.

Ljudsko u srce Lada je boginja
Žar usula, da u njemu tinja,
Ter kadgodjer ljubav u njem da'ne,
Svietlim rajem sva zemlja postane.

Digitized by Google

Tužna ljuba.

„Zašto plačeš djevojčice
Tako gorko ko nikada?
Zar na nebu nesja sunce
Liepo krasno ko i do sada? —

„Sjaje još na nebu sunce
Liepo krasno ko i do sada,
Al je srce tužno moje
Osliepilo ko nikada! —

„Zašto plačeš, djevojčice,
Tako gorko ko nikada?
Zar nepoju ptice u gaju
Liepo krasno ko i do sada?“ —

„Poju još u gaju ptice
Liepo krasno kô i do sada,
Al je srce tužno moje
Ogluhnulo ko nikada“!

Digitized by Google

Stalnost i nepokoj.

Što mi putah veliš u istini,
Da nestalnost ja u grudih gojim,
A ti jesi kao luč u tmini
Uviek ista pred očima mojim.

Ja o tome, što se tebi čini,
Ljubičice, nimalo nedvojim.
Kakogodjer mjesec u visini
Mirno hodi stalnim putem svojim,

A slika se njegova u vodi
Uzbunjenoj giba simo tamo:
Tako i ti, sladka dušo moja,

Stalna si mi u svakoj prigodi,
A slika ti drhće u meni samo,
Jer je moje srce bez pokoja!

Digitized by Google

Pamet i srce.

„Na prestolu ja sjedim u glavi
Ti u prsih niže mene doli,
Pokori se dakle ter ostavi
Vječni nemir s kog me mozag boli.“ —

Tako pamet srdašcu upravi
Nemirnome svoj ukor oholi.
„I more je — srdašce nastavi —
„Svuda niže neg bregovi goli:

Jesu-l zato još ikad bregovi
Zapoviedit mogli, da nebije
More više njima u podnožje?

Tvoju visost Bog ti blagoslovi,
Al nediraj u pravo ničije,
Iz mog žara ti si svjetlo božje!

Digitized by Google

Ljudsko srce.

Ljudskom srću uviek nešto treba,
Zadovoljno nikad posve nije:
Čim željenog cilja se dovreba,
Opet iž njeg sto mu željah klije.

Zašto tako, preziruć hljeba
Svakidanjeg, u persima grije
Vrućom željom okrutnog jastrieba,
Koj' ga uviek gladnim kljunom bije?

Medj' kolievkom traje i medj' rakom
Našem žitju odveć kratko doba,
Zato srce u nazočju groba

Uviek drhće željom sve jednakom,
Misleć uviek: zemlja ima slasti,
Koja neće š njime u grob pasti!

Digitized by Google

Krasno jutro.

Pomalja se sunce iza gore,
Zlatnim ključem već otvara vrata
Sinku svome, iza ćerke zore,
Da posieti bogca i bogata.

Cvieće diže glave iz pokore,
Trava kriesi tisuć očiuh zlata,
Zemlje miris nebu kadi dvore,
Gajem trepti pjesmica krilata.

Iz sna prvog, iza prve sreće
Probudjena dva srdašca vjerna
Pogledaju iz ljubavi doma.

Kako njima ljubavju se kreće
Sva priroda božja neizmjerna —
Krasnog jutra, Bože, njima dvoma!

Digitized by Google

Crni dan.

Strašni dane! crnimi pismeni
U mojoj si zapisan pameti,
Drugi dani prozračni su meni,
Bieli, jasni, uspomenom sveti,

Krož njih duh moj, ko luč staklom leti:
Ti si jedin sličan crnoj stieni,
Kroz te misao nemože prodrieti,
Kod tebe se svaka okameni.

Iz raja me na zemljicu crnu
Ti obori po crnom oblaku,
Moje oči ti u ponor svrnu,

Moje želje ti stisnu u raku,
Moje slasti ti u jad prevrnu,
Moju nadu ti sagnu na štaku.

Digitized by Google

Jelica.

Kišica škropi po polju,
Jelica plače nevolju,
Nevolju majci na krilu.
Pita ju majka starica:
„Što ti je, Jele, Jelice,
Da plačeš majci na krilu,
Gdje nikad niesi plakala,
Odkad te poznam iz mala.“ —
„Iz zlatnog, majko, prstena
Kamen mi dragi izskoči,
Zato ti plačem na krilu,
Gdje nikad niesam plakala,
Odkad me poznaš iz mala.“ —
„Negovor' toga, Jelice,
Govori majci istinu.“ —
„Govorim, majko, istinu,
Tvoja mi ljubav izskoči
Iz zlatnog tvoga srdašca,
Odkad me hoćeš sdružiti,
Nemila majko, s nemilim! —

Digitized by Google

Kad!

Kad te vidim na prozoru,
Ja ugledam bielu zoru
Iza mrkle noći tad;
Ali riedko, riedko kad!

Kad te sljedim, kad sam ušo
U trag mili tebi dušo,
Svoju sreću sljedim tad;
Ali riedko, riedko kad!

Kad me grli tvoja ruka
Izpod njenog nježnog lúka,
Svu slast zemlje ćutim tad;
Ali riedko, riedko kad!

Tvoje usne rumen-ruže
Kad mi sladki cjelov pruže,
Rajsku slast okusim tad;
Ali riedko, riedko kad!

Digitized by Google

Kad ću tebe uviek gledat,
Ljubit, grlit i nepredat
Više, ko što predam sad,
Kad ćeš moja biti kad?

Digitized by Google

Kasno!

Ti me bježiš, uklanjaš se meni,
Uzkraćuješ i pozdrav mi tvoj.
Kasno, kasno i zaludu sve!
Tebe sljedi duh moj nevidjeni,
Pozdravlja te svaki uzdah moj.

Dost se borim i sam sobom veće,
Bježim i sam od tvog lica svud.
Kasno, kasno i zaludu sve!
Tielo bježi, ali misao neće,
Niti nezna iz tvog čara kud.

Kad ljubavju sva čuvstva u slozi
Obnevide i planu u strast,
Gdje je lieka tad ljubavi, gdje?
Liek je samo izgoriet u njo'zi,
I ko pepeo u grob š njome past!

Digitized by Google

Ribar.

(U glasbu stavio gosp. V. Lisinski.)

Ribice lude
Hodite amo,
Ribice kuda
Bježite tamo!
Méka je sladka,
Udica tanka,
A živjet krasno
Na zemlji vanka.
Ribicam ovdje
Ljuska se snima,
Bojnog oklopa
Netreba njima;
Jer svatko živi
Š njimi u miru,
Bogci i bogati
Stol im prostiru.
Svatko im gleda

Digitized by Google

Pribavit slasti,
Mjesto u vodi
Plove u masti.
Ribice lude
Kušajte samo
Kako je ovdje
Bolje neg tamo —
Kušajte jednoč,
Tako mi sreće
Znam da nijedna
Vratit se neće!

Digitized by Google

Pjesnikova kob.

O nemila kobi
Zašto viek na mene,
Zar još niesi sita
Uz tolike pljene?

Suze si mi veće
Do mozga izpila,
Krv do zadnje kapi
U žuč pretvorila.

Pod nebom bez zviezde,
Po zemlji bez cvieta
Vodiš mene sužnja
Kroz tolika ljeta.

Gdje postelju nadjem
Nedaš mi počinka,
Gdjegod majku sretnem,
Svaka je tudjinka.

U samoći tužan,
U družtvu bez druga,
U veselju svakom
Žalostna poruga.

Digitized by Google

Nada kao lepir
Kraj mene se roji,
Nij' na licu cvieta
Zato nepostoji.

Preda mnome staza
Budućnijeh dana'
Na pó puta grobom
Već je prerezana.

Ali ipak jedno
Nemožeš mi blago
Oteti, nemila,
Čini što ti drago.

U pustinji suhoj,
Na kamenu golu
Pjevat jošte mogu
Pjesmicu oholu!

Vjetri me slušaju,
Jeka se odziva,
Po širokom svietu
Pjesan se razlîva!

Digitized by Google

Oluja.

Oblaci se viju naokolo,
Kiša pada,
Iznad grada
Sieva munja, puca grom.

A ja gledam sa prozora
Mutnim okom
Po širokom
Razplakanom svietu tom.

Obuzme me tuga nekâ,
Te u svoju
Crnu boju
Zavije mi cijo sviet.

Čini mi se, ko da nigda
Iza kiše
Neću više
Žarkog sunca oko zriet.

Digitized by Google

Priroda se uviek prima
Našeg srca,
U njem zrca
Jasnost svoju i svoj mrak.

Jasni dani, bez da znamo
Prodju lako,
Mračni pako
Ostavljaju uviek znak.

Digitized by Google

Nada.

Divna zviezdo našeg žitja ôdi,
Komu tvoji neznani su čari?
Tko se rodi, kom ti neugodi,
Tko-li ostari, kog ti neprevari?

U djeteta još nezrelom oku
Kazuješ se ko zjenica blaga,
Ti mu svietliš k prvom, slabom kroku,
Ti se sjaješ iza njeg'vih traga'.

Ti mladića u muževne dane
Željom vodiš, podupireš činom,
Ti muževne na sve četir strane
Sile goniš gorućom žeštinom.

Ti zastorom svojim zablještivim
Slabom starcu kriješ blizu raku,
Te on gleda okom radostivim
Ponarast si dječicu nejaku.

Digitized by Google

Ti izvodiš sužnja iz tamnice
Na slobode otvorena polja,
Ti mu snimaš težke okovnice,
Ter ga puštaš kud je njega volja.

Siromahu ti si sve bogatstvo,
Bogatome još veći imetak,
Veselome neizmjerno carstvo,
Žalostnome veselja početak.

Sretnome si sreća bez poraza,
Nesretniku poraz hude kobi,
Ljubljeniku duga cvietna staza,
Neljubljenom mostac k cvietnoj dobi.

Sirotče te milom majkom zove,
Bjeguncu si milo utočište,
Brodaru si slika zemlje nove,
Ter svakome štogod koji ište.

Divna zviezdo našeg žitja ôdi,
Komu tvoji neznani su čari?
Tko se rodi, kom ti neugodi,
Tko-li ostari, kog ti neprevari?

Digitized by Google

Lako noć!

(U glasbu stavio gosp. V. Lisinski.)

Sunce zadje, mrak proteže
Po obzoru svoju moć;
Sanak spušta svoje mreže
I sve hvata — lako noć!

Opet jedan danak prodje,
Kao što će i svi prói,
Dozvati ga nitko odje
Već nemože — lako noć!

Dan za danom tako gine,
Motajuć nam život proć,
I posljednji dok nemine,
I smrt reče: lako noć! —

Digitized by Google

Moja ladja.

(U glasbu stavio gosp. V. Lisinski.)

Plovi, plovi moja ladjo
U kojgodjer kraj;
Ja ti cilja još nenadjo',
Sama cilj si daj!

Kad te 'e amo već zanesla
Tvoje sudbe moć,
Razpni jadra, pruži vesla,
Plovi dan i noć!

Uzdaj se u vjetra volju
I valovah bieg,
U budućnost gledaj bolju,
K nebu digni stieg!

Digitized by Google

Utjeha.

Na stran žalost, brate mili,
Kroz tugu si put proprti,
Čuvaj sebe radi sebe,
Nemoj zalud zdravlja trti.

Sve što udes razvaljuje
Lako on i opet sklapa,
Dok je tebe bit će svega,
Dok je glave bit će kapa'!

Digitized by Google

Jesen.

Hladno jutro, hladno veče,
Magla obzor zastire,
Rosica se u mraz stječe,
Zelenila nestaje.

List po listak drvo ostavlja,
Pada doli na zemlju,
Priroda se k snu pripravlja,
Stere sebi postelju.

Cvieće svoje sjeme trese
Zemljici u njedarce,
Da ga sobom neodnese
Sjever, kada zapuhne.

Ptica čami na drvetu
Bez radosti pjesmice,
Il se k trudnom sprema letu
U toplije krajeve.

Digitized by Google

Zvjerad traži svoje stane,
Plašljivo se obzire,
Da joj lovac s koje strane
Nezapazi skrovište.

Čovjek revno sprema polja,
Napunjuje žitnice,
Bojeći se da nevolja
Bez kruha ga nenadje.

Svud brižljivost i skrb nekâ
Vidi se po prirodi,
Sve, od travke do čovjeka,
Brižna jesen zabrini.

Digitized by Google

U oči blagdana.

O blag je večer to!
Za rana danas svud
Već zaspa slast i trud,
Umuknu brieg i dó.

Nebeski modri hram
Užeže svjetla sva,
I svaka zviezda sja
Jasnije danas nam.

Presladke slutnje san
Svih srcah prima se,
Zanima sve i sve
Dojdući svečan dan.

Digitized by Google

Rodjene sestrice.

O mladosti nezasitno gladna,
O starosti zasićeno jadna !
Sve što vas i razlikuje lice
Opet ste si rodjene sestrice.
K jednom poslu ruke si davate,
Obedvie se djecom zabavljate.
Jedna s čedom na rukama hodi,
Druga čedo za ruku pak vodi.
Što je starost neg djetinstvo, Bože,
Svega željno što dostić nemože ;
A djetinstvo nije-l starost prava,
Koja bdijuć od nemoći spava.

Digitized by Google

Trn u oku.

Muž.

Hvala Bogu, da taj Mato ode!
Odavna me trn u oku bode.
Nuder sada brže, moja mila,
Nebi-li mi trn taj izvadila.

Žena.

Trn golemi! o po Bogu brate,
Uprav glava prijatelja Mate!

Digitized by Google

Svraćanje.

Misli moje, kud bludite
U tu tamnu noć?
Kuda vjerom za nevjerom,
Kud mislite poć?

Zaludʼ vam je za njom hrlit
Kroz daljine sve,
Vraćat bi ju samo mogle,
Ali vratit ne.

Tudjom ona stazom ode,
Tudjin joj je cilj,
Tudje cvieće nju već resi,
Ne domaći smilj.

Smirite se moje misli,
Ostanite tù,
Ovdje samo ako dodje,
Dočekajte ju.

Digitized by Google

Noćne pjesmice.

1.

Nebesnica zviezda pala
Sa visine modrog neba
U nizinu tamne zemlje.
Začudi se zemlja tamna,
Kako zviezda nebesnica
S neba pade k njojzi doli.
„Nečudi se zemljo tamna —
Veli zviezda nebesnica —
„Rodu dodjoh u pohode,
Da posietim sestru ljubav,
Tvoju zviezdu jedinicu.“

2.

Pod šatorom tamne noći
Pozaspalo sitno cvieće,
Pozaspalo, pousnulo,
Nit je vid'lo, nit je čulo,
Što se 'e ruži dogodilo.“

Digitized by Google

A ruža se probudila
Od pjesmice slavulj-ptice.
Slavulj-ptica zapjevala,
Ružici se udvarala:
„Ružo mila, ružo draga!
Daj mi konak u tvom busu,
Da prenoćim ovu noćcu,
Da mi kiša nenabudi,
Da me vjetar neprobudi.“
Ružica se zarumeni,
Slavulj-ptici odgovara:
„Rado bi ti konak dala,
Al grančice neimam gladke,
Sve su trnjem oružane,
Lako bi te izranile.“
„Nebrini se ružo mila —
Slavulj-ptica rieč joj vrati —
„Davno si me izranila,
Neka mi i novih ranah.“

3.

Bieli danak pita noćcu crnu:
„Mila majko, što si tako tužna‘
Da u crno zavijaš si lice,
Nit ga meni ikad pokazuješ,

Digitized by Google

Da te vidim kakva si mi majka.“
Bielom danku noćca odgovara:
„Što me pitaš to mi i jest tuga,
Svako jutro koprenu mi skidaš,
Al mi tužnoj neugledaš lica.“

4.

Junak spava u zelenoj travi,
Vranac konjić pristao mu k glavi,
Te mu pase izpod glave travu.
A junak je govorio vrancu:
„O moj vranče, zar ti fali trave,
Da mi paseš izpod glave travu,
Te mi lice zemljice se tiče.“
A junaku vranac odgovara:
„Nekori me, moj mladi junače,
Što ti pasem izpod glave trave,
Te ti lice zemljice se tiče:
„Tvoje lice zemlji omililo,
Odkada si postao junakom.“

5.

Kolo vode jasne zviezde
Po nebeskom modrom krugu,

Digitized by Google

Kolo vode, tiho hode,
Da zemljicu neprobude:
Zemljica je umorena
Od nožicah, koje hode,
Od ručicah, koje rade,
Od srdacah, koja biju.

6.

Tužnu djevu sanak svlada,
Tužan sanak tužna sniva,
Sanak sniva baščom hoda,
Različito bira cvieće,
Ruže biele i rumene,
Sitno smilje i kovilje,
I ljubice i bosilje.
Mlada hoda cvieće bira,
Izmedj cvieća cvietak traži,
Cviet dragoljub svuda traži,
Nemože ga nigdje naći,
Od žalosti probudi se.
Nij' u bašči dragoljuba,
Nij' na svietu nje dragoga!

Digitized by Google

Vltava.

(Iz Českoga od V. J. Picka.)

Vltavo, Vltavo!
Rieko Čehah, rieko sile,
Kamo su ti tvoje Vile,
Kamo nježne slavulj-ptice,
Kamo glasne Lumir-žice?
„Slavulj-ptice odletîle,
Lumir-žice oniemile.“

Vltavo, Vltavo!
Rieko Čehah, rieko sile,
Da-l će ti se vratit Vile,
I dolećet slavulj-ptice,
I oživjet Lumir-žice,
Da-l nam opet pjesni doć će?
„Pjesni doć će, hoće, hoće!

Digitized by Google

Majci.

(Iz Českoga od V. I. Picka.)

Je-li jošte spominješ se,
Majko moja premila,
Kako si me Boga molit
Već za rana učila?
Kako si mi slabe ruke
Na glas zvona sklapala,
A kako je mlada duša
Moja k nebu klicala?

Sad, kad čujem „pozdrav Gospi“
U tudjini zvonit gdje,
Mah' sam diete, ruke sklopim,
Kao onda uza te,
I opet se ćutim, bavim
U onom vieku blaženom,
Tako nebo od djetinstva
Nosim svedj u srcu svom.

Digitized by Google

Zavist.

(Iz Českoga od J. K.)

O mjeseče, kralju jasne noći,
Slavan imaš ti na nebu stan,
Sjajnom tamo uzdižeš se moći,
Kao vladar nepredobitan.

Po obzoru zemskom razprostiraš
Svoje svietlo na okolo svud,
U palače i kuće zaviraš
I zagledaš mnogo tajnah tud.

Aj! nek bi ti sve to bilo tamo,
Ništ od toga ja si neželim,
U prozorčić njezin pogled samo,
Taj, mjeseče, tebi zavidim.

Digitized by Google

Veselje mladosti.

Veselo sada, veselo svi!
Dok smo još mladi, veselja ima
Kudagod koji krene očima;
Nikakva briga još nas netare,
Brige su samo za ljude stare —
Veselo zato, veselo svi!

Veselo sada, veselo svi!
Sedlajmo naše konje drvene,
Pašimo naše sablje limene,
U boj svi skupa, hrabri dječaci,
Neka se vidi, da smo junaci —
Junaci mladi, veselo svi!

Veselo sada, veselo svi!
Kupimo cvieće, pletimo vience,
Vjenčajmo dvoje kao mladence;

Digitized by Google

Najmladje valja k tomu izbrati,
Drugi će biti njihovi svati —
Svatovi mladi, veselo svi!

Veselo sada, veselo svi!
Veselo poju ptice u šumi,
Radost im tako svatko razumi:
Pjevajmo i mi, nek se razlije
Veselje, koje srca nam grije —
Pjevajmo skupa veselo svi.

Veselo sada, veselo svi!
Složimo kolo', igrajmo skupa;
Jedan ko vodja napred nek stupa,
Mi ćemo za njim jednakim skokom,
Veselim srcem, sjajućim okom —
Igrajmo skupa, veselo svi! —

Veselo tako, veselo svi!
Dok smo još mladi veselja ima,
Kudagod koji krene očima;
Nikakva briga još nas netare,
Brige su samo za ljude stare —
Veselo zato, veselo svi!

Digitized by Google

Sitnice.

Nekomu zločestom pjesniku.

Ti Pegazu svome
Viek uzdižeš glavu,
Sve badava, brate —
On misli na travu.

Nekom oholniku.

Nad sviet glavu uzdižeš gizdavo,
Oholiš se plemenitim rodom,
To je sasvim po prirodi pravo:
Prazne tikve drže se nad vodom!

Liek.

Kada nadješ ptičjeg mlieka,
Nać ćeš svakoj ćudi lieka.

Digitized by Google

Narodne kape.

Crven-kape naše
Neimadu zaslona,
Zato spod njih lice
Nit obsjene neima.

Nekoj djevojčici.

Žitja knjiga još ti 'e biela sva,
Zlatan rub tek mladosti ju kruni,
Gledaj jednoč kada se napuni,
Da za naslov nebude te stra'!

Ljubav.

U ljubavi, u dubravi,
Malo tko od ljudi'
U njoj nezabludi.

Najbolja škola.

Nevolja gola
Najbolja škola.

Digitized by Google

Nekom prijatelju na uspomenu.

Prijatelju! što bi znao reći
Baš ugodno i po volji tebi,
Da bi mogo spomen tvoj si steći?
Što ti želim, nemogu doseći;
Što dosižem želio ti nebi!

Digitized by Google

Nadgrobnice.

1.

Medju zibkom i medj rakom
Žitja staza proteže se svakom,
Blago tebi, kom je ova raka
Kao zibka mekana i laka.

2.

Spomeniče tužni! kažuj mjesto svakom,
Gdje suprugu jadnom sav sviet posta rakom.

3.

Veliki život, velike sile
Praha u šaku tù su se sbile.

4.

Ovdjeka u svoj presadi vrt
Cvatući cvietak zavidna smrt.

Digitized by Google

5.

Prvorodjenac
Sljubljene krvi,
Radostih vienac
Ovdje se smrvi.

6.

Tù počiva diete milo,
Koje nam je život bilo,
S kojim znasmo što je radost,
Bez kog znamo što je žalost,
Što je žalost i nesreća
Od žalostih svih najveća.

Digitized by Google

DIO II.

Digitized by Google

Digitized by Google

Sliepac Marko.

Sliepac Marko put zelenih gora'
Uputi se iz dolinah mora.
„Idem sada u goru zelenu —
Tako veli — nesreća me krenu
Iz dolinah kraj sinjega mora.
O žalosti tamo i prikora!
Nitko ništa za pjesme nedaje,
A tko daje za darom se kaje.
Gladni niesmo, vele, kad pjevamo,
Al nesita torba nam je samo.“ —
Kada Marko u goru doklima,
Pobrati ga vila posestrima,
Posestrima Vila planinkinja
Po poruci Vile mora sinja,
Vodi njega od gorah do gora'
Od jednoga do drugoga dvora.
Liepe pjesme Marko izvodio,
Izvodio, guslam sprovodio,
Liepe pjesme novoga uresa

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
Digitized by Google

Od morskijeh čudah i čudesa',
Kakove se po gorah nikada
Niesu čule, nit se čuju sada.
Puče Marku na sve strane slava;
Okô njega sve do glave glava,
Svi mu kliču, pljeskaju u ruke,
Vience pletu i zelene lùke,
Krune viju male i velike,
Sve iz lišća púste lovorike,
Da po gorah od vrha do dola
Sva ostanu lovor-stabla gola.
Marko pjeva, al mu plače duša;
Svak' razumie i rado ga sluša,
Ali nitko da mu darak pruži,
Darak pruži, Bogu se oduži.
„Niesam koza, sviete pomamljeni,
Da je hrana ova lišće meni!"
Veli Marko i pjevat prestane,
Niti više pjevati nastane.

Digitized by Google

Naša Anka.

Je-l vidite na vrh briega,
Gdje se bieli ko iz sniega
Ona mala kućarica?
Tamo stoji čobanica
Naša Anka, djevče mlado,
Ona ob dan čuva stado,
A nju ob noć kućarica.

Sirota je naša Anka,
Rod joj pomre bez ostanka,
Sama je pod ovim nebom;
Boreći se sa potrebom
Ipak nikom se netuži,
Da joj komad ruha pruži,
Il nasiti svojim hljebom.

Ona živi Bog zna kako,
Babe misle svakojako,

Digitized by Google

Šapću svašta medju sobom,
Al nesmiju na glas zlobom;
Jer su laži kratkih nogu',
A pravednost, hvala Bogu,
Još korača i za grobom.

Ljepota je naša Anka,
Ko u gori jela tanka,
Kao jela i visoka,
U nje crna dva su oka,
U nje lica dva rumena,
Ko nijedna neima žena
Od zapada do iztoka.

Rad' ljubavi sladke sreće
Okô nje se momčad kreće
Kao pčele okô meda;
Al jednaka svim je bieda,
Jerbo Anka kao srna,
Bojeći se smrtnog zrna,
Bježi mužkog od pogleda.

Sad poznate našu Anku.
Da vam kažem još i sanku,
Koja svud se pripovieda,
Jer je čudna, izvan reda.
Zaspa jednoć naša Ana

Digitized by Google

U gorici kod jablana,
Na jablanu orla sgleda;

Silni orao, divje ćudi,
Pitom sidje njoj na grudi,
Zoblje biser joj iz ruke,
Kad pozoba — težke muke!
Zabode joj pandje jake,
Š njom odleti pod oblake,
I spusti ju smrti u ruke.

Knez Orlović, lija stara,
Našu Anku nagovara:
Da mu bude ljuba mila. —
Al bi Anka govorila:
„Bogme neću, gospodine,
Da nebude do istine
Pod jablanom što sam snila!“

Digitized by Google

Duh slavjanski.

U samotnom jednoč gaju
Ja se šetah već za rana,
Rosa sjaše još po travi
Kao biser razsijana.

Nije ništa čuti bilo
Spavajućeg još od svieta,
Samo pticah sviet pojući
Probudjaše mir drveta'.

Ja se šetah, duh moj budni,
Kao drvlje tanke hvoje,
Prama nebu našeg roda
Razgranjaše misli svoje.

Al na jednoć sve se misli
U pogledu jednom steku,
Opazivši sieda starca,
Gdje na starom sjedi hreku.

Digitized by Google

Ljetah breme trudnu glavu
Sagnu njemu nizko doli,
Saklopljene drži ruke
Kao da se Bogu moli.

Izpod njega hrek starinski
Mladicami zeleni se,
Na mladicah već pupoljci
Budućega cvieća vise.

„Dobro jutro“ ja mu nazvah,
„Dobro jutro“ on mi vrati;
Ja pristupim k njemu bliže,
On za ruku mene shvati:

„Mlad si sinko, šta te muči,
Da zoricom ti urani?
Starosti je do uranka,
Jer su njojzi kratki dani“. —

„Briga za rod mene muči
I spavat mi dugo neda,
Šta će biti iž njeg tužna
Okružena svud od bjeda'?

Digitized by Google

Kako srce da utažim,
Kako tugi da odolim?“ —
„Nebrini se, sinko, ništa,
Ja se i za njeg Bogu molim!“ —

Digitized by Google

Zemlja suncu.

Oj ti sunce žarko
Još na nebu sjaješ,
Još na mene biednu
Gledat neprestaješ!

Potamni, potamni
Svieta sjajno oko
I sruši se s neba
U bezdno duboko.

Ja sam ti dozrela
Jadom i čemerom,
Sjeme povjerenja
Urodi nevjerom.

Veća mi je muka
Izpod tvoje luči
Žalost bjelodano
Svoju gledajući.

Digitized by Google

Pet čašah.

(U glasbu stavio gosp. V. Lisinski.)

Tvojih lozah, domovino,
Tvoji sinci piju vino:
Tvom oltaru krvca naša,
Tvojoj sreći prva čaša!

Druga čaša, braćo, sada
Našim slavnim mrtvim spada,
Da oživi duh njihovi
I u nami se ponovi.

Treća čaša svim živućim,
Koji uviek srcem vrućim
Za dom i za narod rade —
Da dug život Bog im dade!

A četvrta onoj braći,
Koju vid i razum kraći
Stranputice basat čini,
Da se vrate k domovini.

Digitized by Google

Petu čašu svaki svomu,
Što na srcu leži komu —
Il je ljuba, il je zlato —
Da mu od Boga bude dato!

Digitized by Google

Na Grobniku.

Kamen krije do kamena
Toga polja vis,
Živa mu je uspomena
Živ kameno-pis.

Pusto polje, ploda neda,
Ko da misli reć:
Za sve vieke unapreda
Rodilo sam već.

Ovdje divje čete smrvi
Rod naš čil i zdrav,
Hrvatskom se ovdje krvi
Spasi zapad sav.

A što nam je zapad dao
Za uslugu tu?
Vječnu mržnju, primjer zao
I učenost zlu.

Digitized by Google

U povjesti njeg'voj mjesta
Nit Grobniku nî,
Kao da ga s zemlje nesta
I nebi što bî.

Ništ nemanje ipak zato
Istina se zna,
Vječna slava kao zlato
Na Grobniku sja.

Spomenik je sam on sebi,
Opominje nas,
Na Grobniku da su grebi,
Kojim živi glas

O iz bliza i daleka
Amo, braćo, svi!
Ovdje 'e naša sveta Meka,
Ovdje duh naš spi.

Duh junački, slavoplodan,
Koj' u svaki ma'
S našim rodom biaše srodan
I još resi ga.

Digitized by Google

O čuvajmo duh taj sveti
Kao dragi kam,
Lasno je unapred rieti:
Trebat će ga nam.

Zapad gine, trune, kunja,
Život mu je loš,
A iztoku sto je munja'
U životu još.

Trulost draži vatru vele
U prirodi svud,
Od iztočne planut striele
Zapadni će trùd

Pobit će se do dva svieta
Po prilici svoj,
Na predstražah mi smo četa,
Prvi naš je boj.

Digitized by Google

Pjesma Dubrovniku.

Vihar bije morem u klisure,
More pjenom od klisurah skače,
Brodovi se sa pučine žure,
Da što prije koju luku skvače,
Nabreknute neba grudi cure
Silnim daždom sve jače i jače,
A tmine se svud okolo druže,
Bieli danak sumračinom rùže.

Nesmiljeno nebo gromom samo
Gole zemlje vaju se odziva,
Žarke striele lete simo tamo
Ko mahnite silom ognja živa.
Putnik stane, nezna kuda, kamo,
I krsti se, i oči si skriva,
I moli se Bogu velikome,
Koga gleda tù u gnjevu svome.

Digitized by Google

Ali eto drugi vjetar krene
Sa protivne od sjevera strane.
S neba doli padaju koprene,
Dažd prestane, milo sunce grane.
„Gdje s' putniče? nek ti kažu ziene,
Pogledaj-der k moru niz te strane!“
On pogleda, pozna i zaviče:
Zdravo da si, mili Dubrovniče!

Zdravo da si, slavni slavski grade!
Duh moj trepti sad po tvome licu,
Objeručke grli tvoje sgrade
I na licu lije ti suzicu.
Tvoja Vila, s kojom se poznade,
Prijatno mu podaje ručicu,
Ter ga vodi i tanko mu kaže
Što i kako, a on pjesmu slaže.

O moj grade slavni i premili!
Dvaput sam te samo pohodio,
Ali stoput srce mi razcvili
Uspomenom tvoj udes nemio.
Rim i Aten što su svojim bili,
To si i ti nami negda bio:
Jesi-l sad još na pol ono barem?
Reć nemogu, jer si suzu tarem.

Digitized by Google

Ti si knjiga čovječjeg udesa
Preda mnome širom otvorena.
„Stalne sreće netrpe nebesa“.
To ja čitam iz svakog kamena
Razvaljenih tvojieh uresa',
Tužno čitam, ali istog trena
I veselo kliknem: U tih hridi'
Bar se našoj trag prošasti vidi!

Jer je naša prošast bez obraza,
Jednolična pustara velika:
U njoj nigdje sačuvanih staza'
Našem svietu, nigdje spomenika,
Ti jedini — zelena oaza —
U pustoši toj si naša dika,
Ter na tebi jedinom počine,
Trudni putnik koji onud gine.

Ti si bio, to nam povjest piše,
Da si bio, tužno uvidjamo:
Tko te gleda, za tobom uzdiše,
Tko te traži, obraća se tamo,
Gdje si bio, što sad niesi više.
Što si bio, to si sad nam samo.
Bio si čestit, mogućan i slavan,
Sad s' pokojnik samo obožavan.

Digitized by Google

Bio si čestit izpod svoje glave,
Zemlje sretnik a ljubimac Boga;
Trista plavah stiege tvoje slave
I bogatstva razvijahu tvoga,
Da mletački nenavidno lave
Gledaše te kroz stoljeća mnoga,
I nemogav silom, htje na varku
Podložit te stokrat svome Marku.

U dvorih si udomljavao Vile,
Slavske Vile, sirote prognane;
One bi ti kuće polazile
I na pragu sred djece sazvane
Miloj djeci pjesme izvodile,
A medj djecom duše izabrane
Planule bi i uz gusle vrle
Sačinjale pjesni neumrle.

Kad pod suncem tako jasno sreće
Ti cvjetaše u najljepšem cvietu,
Kad iz tvoga perivoja veće
Duh mirisa treptaše po svietu:
Tada potres sve na jednoč cvieće
S tebe strese — ah na vječnu štetu:
Ojadio si do koriena tada,
A poslje si cvietao malo kada.

Digitized by Google

A za ovim gorje nego ovo
Zlo te snadje po zlokobnu času;
Stoput gorje, jer bijaše novo,
A ko dobro najveće na glasu:
Ono crno sjeme Lojolovo
I po tvojoj zemljici se razsu,
I rodi ti jadom i čemerom
Stoput većom nego potres mjerom.

Ah, raku si sam izkopao sebi,
Kad si primio tu nebesku pčelu;
Koja medom laskajuć se tebi,
A zujeći u potajnom djelu,
Tvoje djece mozag upotriebi,
Da ti bude otrov zdravom tielu.
U djeci si po njoj izrod steko,
A sreću si rinuo na daleko.

Preporadjaj djecu izrodjenu,
Pod krila ju primi slavskog duha,
Ter joj ogrij krvcu oledjenu,
Zavikni joj na obadva uha:
Da je vrieme slavskom sad vremenu,
Da Slavjanin bez slavjanskog kruha
Gladan uviek siromah će biti —
Tudji hljebac malo kog nasiti!

Digitized by Google

Kad ti djeca budu Slavjanići,
Kada Giorgi, Gondola i drugi
Opet budu Gjorgjić, Gundulići,
Tad će i tvojoj kraj prispjeti tugi;
Tmine će se iznad tebe dići
I vidjet ćeš u slavjanskoj dugi
Navješteno nove sreće doba —
Bez slavjanstva nêš ustat iz groba!

Digitized by Google

Poljakom.

Poljaci Poljaci!
Na glasu junaci,
Zašto stranputice
Tražite stazice?

Zašto uzporedno,
Dobro ili biedno,
S nami nestupate,
Ruke nam nedate?

Više rukuh može
Više, kad se slože,
Više braće skupa
Dalje napred stupa.

Iz obćeg potopa,
Bez obćega sklopa
Nećmo izplivati,
Ni moći, ni znati.

Digitized by Google

Rusinom.

Zdravo da ste, braćo,
Na slavjanskom polju!
Uskrsnutju vašem
Za budućnost bolju
Svaki pravi Slavjan,
Znam, da se veseli,
I rad, sebe vami
Dobar uspjeh želi.
S vami opet jedna
Ozeleni grana
Razširenog stabla
Silnijeh Slavjana'.
S vami o stup jedan
Čvršće nam je stanje,
A o mnogo rukuh
Obćeg truda manje.
Napred, napred braćo
K predstavljenoj svrsi!

Digitized by Google

Naše majke slave
Na prostranih prsi'
Prostora je za sve
Za Slavjane dosta,
Odkad ona majkom
Sveslavjanskom posta.

Digitized by Google

Car Dušan.

U polnoćno jednoč doba
Dušan car se rieši groba,
Strese s sebe prah umrli
I poprimi duh svoj vrli.
Priek' krajevah gleda ravnih
Iz vremenah svojih slavnih,
Mjeri gore, polja, šume,
Rieke, luge, staze, drume,
Sve nalazi kao prije,
Promienilo ništ se nije.
Raduje se car Dušane,
Za životom željno plane,
Te dozivlje k sebi Vilu,
Posestrimu negda milu:
„Posestrimo mila moja,
Neimam mira ni pokoja,
Željan sam ti živjet opet
I na prestol moj se popet,
Kaži-der mi što je moje,
Što-li od carstva propalo je?“

Digitized by Google

Razumiv ga posestrima
Za desnu ga ruku prima
I obidje raku š njime,
Pa mu veli: „Pobratime,
Obidjosmo carstvo tvoje,
Sve ostalo propalo je!“
Zapanji se car Dušane
Od žalosti u grob pane,
Nit ga želja više sjeti,
Da bi htjeo oživjeti.

Digitized by Google

Smrt Knežić-kapetana.

Mala četa stajala vojnika'
Kod Goita proti nepriatelju,
Mala četa, al srca velika:
Sve junaci iz tirolskog kraja,
Na čelu im Knežić-kapetane,
Zelen listak od hrvatske grane.

Neprijatelj vojskom od hiljadah
Na tu malu četu udario,
Iz osamnaest svojih lubaradah
Strašni oganj na nju oborio,
Ali četa od dviesta lovaca'
Stoji čvrsto uz hrvatskog braca.

Kapetane dopadnuo rane,
Ljute rane u desnicu ruku;
Klonu rukom Knežić-kapetane,
Klonu rukom, al neklonu srcem,
Još on stoji, četom zapovieda,
I bori se i s mjesta se neda.

Digitized by Google

Dugo tako postajalo vrieme,
Od kako se junak ranjen drži.,
Kad na jednoč u junačko tjeme
Smrtno zrno udari ga tužna.
Crna zemljo, glasi na sve strane
Kako pade Knežić kapetane!

Knežić pade, al mu usta slava,
I dok bude tirolskih briegovah
I njihovih sniego-bielih glava',
Dok su vjerni lovci caru svome
I svak' za njeg rado pušku prima,
Živjet će i Knežić medju njima.

Digitized by Google

S Bogom!

(U srpnju god. 1847.)

Na polazku mome, s Bogom!
S bogom zemljo dalmatinska!
S Bogom braćo Dalmatinci!
Ljubav čista i bratinska
Taj vam pozdrav šalje sad.

Ja polazit evo moram
Tudjoj zemlji u njedarce,
Gorko plače moje oko,
A žalostno pita sarce:
Hoćeš-li ih vidjet kad?

Odgovora ja mu neznam:
Tko u napred vidjet može?
Kako bilo neka bude —
Gdje se bratski srca slože,
Tu razstanka pravog nî.

Digitized by Google

Gdjegod bio, bit ću kod vas;
Kod vas zveknu viek mom uhu,
Kod vas planu moje srce,
Kod vas blisnu vid mom duhu,
Ter vas prve zagrli.

Vaše prvo pomicanje
Pomaknu i mene s mjesta,
Vaša zemlja udovica
Opet posta tad nevjesta,
Udade se u svoj rod;

Mene pozva k piru svome,
Da uz gusle slabe svoje
Poskočnicu koju stvorim,
Da poskoči, gdjegod tko je
Pradjedovah živi plod.

U kolo ste tada stali,
Kao braća jedne krvi,
Liepo ste nam ruke dali,
Nepitaste: tko je prvi?
Nego samo: jesmo-l svi?

Prodje pir i prva radost,
I dojdoše radnje časi:
Što ste stekli od to doba?

Digitized by Google

Je-li slama il su klasi ?
To najbolje znate vi.

Ja vam neću da govorim
Na polazku oštrom rieči,
Razum bi vas pokarao,
Al se srce tomu prieči,
Ljubit valja uviek svog !

Nego želju moju skrajnu
Čujte braćo Dalmatinci,
Naši jeste već odavna,
Bud'te samo još našinci !
A s tom željom, braćo, Bog ! !

Digitized by Google

Pozdrav domovini.

(U veljači 1849.)

Zdravo da si domovino mila,
Moja majko, zdravo, zdravo bila,
Pozdravlja te vjeran sinak tvoj.
Iza dugog težkog putovanja
Tvomu licu on se opet klanja
I pruža ti vrući cjelov svoj.

Primi majko, primi cjelov rado,
Vjeruj nikom takvoga nedado',
Nit ću dati u životu svom.
Ljubav, kojom ovaj cjelov sbori,
Bez takmaca uzorito gori,
Gori samo na oltaru tvom.

Mila zemljo! da te k svojim grudim
Pritisnuti mogu, kako žudim,
Zagrlit te o da imam vlast!

Digitized by Google

„Srce bi ti izjavilo bilom
Neizrečnu, na tvom krilu milom
Koju sada opet kušam, slast.

O sretna se ćutim, opet sretna,
Kao sužanj iza dugoljetna
Tamnovanja, kad stupi na zrak;
Kao brodar izgubljen na moru,
Otimajuć život svoj ponoru,
Kad ugleda blizog žala trak.

Kroz suze te gledam od radosti,
Nemogu se nagledati dosti.
Željna duša raztopljena sva
Razlieva se po licu tvojemu,
Sve milujuć — mila si u svemu,
Majko onom, koj' te ljubit zna.

Prodjoh svieta na sve četir strane,
Vidjeh kraje toli opjevane,
Kojim slava do nebesah vri,
Svi su liepi u svojemu resu,
Svi su liepi, al svi skupa niesu,
Što si, majko, meni samo ti.

Ti si meni sve što zovem svojim,
Sve što ljubim, sve što željom gojim,

Digitized by Google

I bit ćeš mi kroz danakah broj,
Koje mi je sudba odredila. —
Zdravo, zdravo, domovino mila,
Pozdravlja te vjeran sinak tvoj!

Digitized by Google

Ruža i Ljubica.

Tužila se ljubica
Posestrimi ruži:
„Blago tebi sestrice
Na visokom busu,
Težko meni siroti
U travici nizkoj.
Okô tebe lepiri
Svoje kolo vode,
Okô mene gušteri
Leže i prohode.
U tvom busu ptičice
Svoja gniezda viju,
U mom busu pauci
Svoju predju predu.
Tvoje lice rumeno
Nježne pčele ljube,
Moje lice žalostno
Gnjusni kukci grde.
Tebe u vrtu gospodskom

Digitized by Google

Svako oko gleda,
Za mene u šikari
Nitko ni neznade.“ —
„Posestrimo ljubice —
Ruža odgovara —
„Ti u travi sazriješ
Do sjemena tvoga,
Ja u cvietu najljepšem
Odtrgnuta svehnem.“ —
Nij' čestitog života
Do čestite smrti!

Digitized by Google

Dvije ptice.

Zabludila morska ptica
U daljine kopne zemlje
I susrela kosovicu,
Gdje u gaju sladko pjeva.
„Kako možeš pjevat tužna
U pustinji ovoj suhoj
Gdje ni kapi vode neima? —
„Pjevahu i moji stari
U istome ovom gaju.“ —
Domovina, kakva bila,
Rodjenom je sinku mila.

Digitized by Google

Dvoslozi.

Povjestnica.

Narod bez svoje povjestnice putnik je putnog bez lista:
Zapriekah nalazi svud, daleko nemože poć.

Nauka.

Svake iz knjige naučiti nešto se uzmogne čovjek,
Kada ko pčelica zna lučiti od jeda med.

Naš cilj.

Učenost tudjinska pokvari, okuži um nam i srce,
Oduka budi nam s tog sadanje nauke cilj.

Ljubav domorodna.

Čuvstva tko neima za narod i zemlju naroda svoga
Nezna na zemlji za slast, koja nadilazi sve,

Digitized by Google

Stara navada.

Svakom čovjeku mila je njegova navada stara,
Štediti starosti čast valja u slici i toj.

Razlika boja.

Slast je iznositi život na žrtvenik gorućih čuvstvah,
Za plaću lievati krv, čemerni poso je to.

Nekom sebičniku.

Sebičnost tvoja dojkinjom kravom narodnost smatra.
Hranili nek bi ju svi, dojio ti bi ju sam.

Miloš Obilić.

Dosta si veće u narodnih opjevan, junače, pjesnih,
Oplakan nijesi dost, niti ćeš ikada bit.

Stanku Vrazu.

Ranom u grobu počivaš vriedni pjesniče Stanko,
Probudiv rano se već, ranije dodje ti san.

Digitized by Google

Humboltu.

Nepravo nazvo si Kosmosom djelo glasovito tvoje,
Pol svieta fali u njem, cijeli slavjanski rod.

Slavjanski narod.

Razciepan veoma slavjanski narod se tudjinom čini,
Muke ih stoji reć: složan je silni taj sviet.!

Digitized by Google

Digitized by Google

DIO III.

Digitized by Google

Digitized by Google

Proslov.

(Za otvorenje narodnog kazališta po družtvu dobrovoljacah godine 1849. u Zagrebu.)

Čista ljubav, ona sveta mati,
Koja radja čudesa po svietu,
Čista ljubav k milom našem rodu
I junačkom njegovom jeziku
Spojila je naše sile ovdje.
I evo nas, braćo i sestrice,
Na strmini onoj previsokoj,
S koje pogled doli više plaši,
Nego da bi ugadjao nami.
Na umjetno mi stupismo polje:
S kakvim silam'? — Samo s dobrom voljom
I s onijem svetim uzhićenjem,
Koje sliepo k sjajnoj svrhi leti,
Nevideći na putu zaprieke,
Koje tamo pred svakim korakom
Neizkusnom hodu se uzdižu.
Uklanjati sve ove zaprieke,

Digitized by Google

Nadopunjat nedostatno znanje
Mnogim trudom i postojnom voljom;
Krpat ovdje, tamo prirezavat,
Ovdje stezat, tamo razpinjati
I mučit se tako na sto vrstih,
Umjetnikom da se približimo:
To je, braćo, breme očevidno,
Koje nami, znam, iz svega srca
Priznat ćete, da je težko breme.
Al radostno, nesmućenim duhom
Mi to breme sebi nametnusmo:
Krasna svrha, koja pred očima
Kao žarko nami sunce sjaje,
Naplaćuje nas u izobilju.
Mi gledamo iz ledene zime
U proljeće krasno razcvjetano
I u ljetno plodonosno doba;
Mi gledamo kako iz cjelice,
Koju sada mi oremo trudno
I sijemo znojnijem sjemenom,
Umjetnosti prave plodi rastu,
I našemu milome jeziku
Neprekidan u dvorani ovoj
Odjek daju ne samo tih stienah
Nego i svih tù skupljenih srcah.
Zato, braćo, u ime svete svrhe,

Digitized by Google

Koja vodi jedino nas ovdje,
I koja će, znam, i vašem oku
Vedriti se već ko zora rujna,
K naklonosti vašoj i dobroti
Utječu se naše slabe moći:
Nebudite strogi sudci nami,
Dobrom voljom prim'te trude naše,
Jer smo i mi samo dobrovoljci!

Digitized by Google

Dobrovoljkinjam

narodnog kazališta na svršetku njihovog sudjelovanja u ožujku godine 1850.

Kako da vam liepo zahvalimo
I dostojno, domorodke mile?
Kako da vam ljubav povratimo,
Kojom ste nas sladko zadužile?

Dragovoljno, od srca pripravne
Posvetiste svoje krasne sile
Liepoj svrhi: da i kod nas slavne
Udome se umjetnice Vile.

Liepoj svrhi, ali težkoj jako:
Uz stiene se njojzi staza penje,
A po stazi predsudje opako
Zapriečivo navali kamenje.

Kad tu vaše žrtve bez razmjera
I sve trude kad rodoljub smatra:
Nagleda se liepoga primjera,
Što sve može domorodna vatra.

Digitized by Google

Vi shvatiste ko negda Grkinje,
Kada im se takva sgoda pruži,
Kazalište kao hram svetinje,
Gdje se služba narodnosti služi.

Kako dakle da vam zahvalimo
Po dužnosti, domorodke mile?
Kako da vam ljubav povratimo,
Kojom ste nas sladko zadužile?

I najveća hvala bila b' manja
Od dužnosti u ovoj prilici:
Zato evo na pismu priznanja,
Da smo vaši navieke dužnici.

Digitized by Google

Dobrovoljkinjam

narodnog kazališta dne 12. srpnja 1850.

Domorodke mile,
Opet ste pred nami
S neumornim duhom,
Pripravnim silami!

Opet otvarate
Nami slasti one,
Za kojim nas uviek
Vruće želje gone.

Stoljeće nam bješe
Ovo kratko vrieme
Odkad vi nam, mile,
Postadoste nieme.

Budi vami hvala
Iz srca dubljine,
Budi vami slava
S narodne visine!

Digitized by Google

Liepo današnjeg nam
Osvjetlaste dana,
Na podporu braće
I na slavu Bana.

O gledajte opet,
Duše izabrane,
Da takovih danah
Još više nam svane!

Digitized by Google

Proslov.

(Za narodno kazalište dne 27. srpnja 1850, na slavu svietle Banice Sofije.)

Kada slava kojega junaka
Svom narodu digne na pročelje
I ljubimcem učini ga njegvim:
Tad je narod samo kao tielo
A ljubimac slavni duša mu je,
Koja tajnom žicom od ljubavi
Narodu se kroz srca provlači
I u svakom odziv si nalazi.
Sve radosti njegove i tuge,
Svaku želju njegovu i nadu
Š njim zajedno osjeća i narod.
Tako i mi živo osjećamo
U dubljini svojijeh srdacah
Onu radost i ono veselje,
Koje našem junačkome Banu,
Našeg roda slavnome ljubimcu,
Sada godi i život mu sladi.

Digitized by Google

I zato se hvatismo u kolo
I sdružismo ponajbolje sile,
Da radosti otoj i veselju
Izraz damo po mogućtvu svome,
Nebi-li nam svietla prihodnica
Uvidjela barem dobru volju,
Ako i niesmo kadri dokučiti
Željnu svrhu po mjerilu čuvstvah.
Ova sgoda svečana i slavna
Trebala bi izvrstnijih silah,
Koje bi tù u zrcalu svome
Umotvore sjajno odsjevale.
Ali naše sile još nejake
Do kolievke stoprv su dorasle,
Gdje umjetnost u povojih spava;
Naše sile u toj sgodi slavnoj
Umjetnosti blaga neimadu,
Da bi ga tù na vidik izniele
I sve oči njime zablieštile:
One nose u njedarcih svojih
Svaka samo po kiticu cvieća,
Priprostoga smilja i kovilja,
Koje čista privrženost naša
Nabrala je u ljubavi bašči,
I svezala svojim čvrstim vezom
Mjesto blaga donosimo cvieća,

Digitized by Google

Neka svietla prihodnica vidi:
Ako i neima umjetnosti ovdje,
Neumjetne ima bar ljubavi.
A s vremenom ako nami Vile
Umjetnice u pomoć pristanu,
Te našemu milome jeziku
Hram uzdignu na umjetnom polju,
Gdje narodnoj moć ćemo boginji
Neprestano žrtve prinositi,
Mi ćemo se naoružat snagom
I zadahnut svetinjom ljubavi,
Te skupljati pravih svećenikah,
Koji će nam svetkovat u hramu
Po pravilih prave umjetnosti.
A tomu se nadati možemo,
Jer na našem narodnome nebu
Evo sjajne predhodnice zviezde,
Koja će nam razsvietljivat pute
I našemu narodnom gibanju
Biti ono, što je zemlji sunce!

Digitized by Google

Pjesma

svietlom Banu Baronu Josipu Jelačiću Bužimskom i njegovoj supruzi svietloj Banici Sofiji, dne 26. srpnja 1850.

Nu-der, Vilo, da se poljubimo,
Da sklopimo savez i opeta,
Žica mi je davno već napeta,
Ali mi se do pjesme nedade:
Burno vrieme, pjesme nepovoljno,
Nedopusti slušat mi slavulja,
Da se složim u njegove glase,
Nedopusti pobirat mi cviećе,
Da si kitim gusle javorove.
Ali evo bolja doba dodje,
(Bog bi dao da nikad neprodje!)
Mir se sjede svijetu na prestol
I zavlada od iztoka sjajna
Do zapada, gdje se sunce sklanja.

Digitized by Google

Naši mrtvi mirno počivaju,
Nebudi ih više ratna jeka,
Grobove je trava našarala,
A iz krvce opet niče cvieće.
Rane su se koje zacielile,
A koje će na skoro zarasti,
Malo ih je, kojim neima lieka,
A to malo nije dodijalo.
Daj sjednimo ovdjeka u hladu
Pod slavjansku lipu stoljetnicu,
I pjevajmo od srca do srca
Što je nami sve milo i drago;
Srcu budi na izbor pjesmica.
Srce bira, veli iz tihana:
Bože živi Jelačića Bana,
I už njega njemu najmil'jega!

I.

Bog te živio Jelačiću Bane!
Imao te u svojoj milosti,
Ko te ima svaki na srdašcu.

Viek zatutnji ogromnim prevratom,
Zemlja jekne na sve četir strane,
Starog reda pucaju obruči,

Digitized by Google

Nihaju se krune i prestoli,
Vladaoci srću i padaju,
Sve se trese, ruši i premeće.
Narodi se brecaju od sanka,
Iznad praha pouzdižu glave,
Odzivlju se vieku gromovito,
Svoje sile na mejdan iznose:
Svi prostori jedno polje bojno,
Svi narodi oružane vojske;
Sloboda je svakom na barjaku,
Sve za njome grće i posrće,
Sve se njojzi klanja i udvara,
Njoj se siplje nebrojeno blago,
Njoj padaju na tisuće žrtve,
Mučenici ko u žetvi klasi.
Pomami se sav sviet za slobodom,
Al pomama, zmija krilatica,
Kuda vodi tamo i zavodi,
Kud se valja tamo strovaljuje,
Svi narodi, njeni sljedbenici
Ogreznuše u njezinom kalu.
Ti jedini, rode jugoslavski!
Kao da si do božije ruke
Bliže stajao, kad ona zamahnu,
Tè više te ogrli u mahu,

Digitized by Google

Neg da bi te udarila njome —
Ti jedini neizgubi glave,
Jer ti glava bijaše tvoj Bane,
Rodjen junak iz tvojega krila,
Dade ti ga tvoje sreće Vila,
Stavi ti ga na čelo junačko,
A junački on skoči u ladju:
Jednom rukom prihvati kormilo,
Drugom rukom sablju dobitnicu
I vodi te, prosiecajuć vale,
Sjajnim slave i slobode putem,
Koga vrieme izbrisati neće!
Slava tebi Jelačiću Bane,
Blago nami, koji te imamo!

Rat se svrši, Vilagoš mjestance
Glas zadobi po širokom svietu.
Presta vihar razjarenih strastih,
Austrije se slegnu burni vali,
Nad pučinom njezinom velikom,
Iza gorah srušenih sablastih
Nove dobe pomalja se sunce,
Razsvietljuje dvore i kolibe
I svakome oku uciepljuje
Bolje sreće nádo-pune zrake.

Digitized by Google

Svi narodi širokoga carstva
Opet k carskom okreću se licu
I okô njeg jedno kolo slažu. —
Ide Bane Caru na divane,
Uza njega kličući glasovi,
Uza njega vrući blagoslovi,
Čestita mu malo i veliko
A prati ga dušom svekoliko.
„Povjerenje, samo povjerenje,
Uzdajte se u vašega Bana!
Ko što stajah kod Beča i Kača,
Kod Hegješa i kod Varadina:
Stajati ću za vas i kod Cara;
Što je naše, nami biti mora!“
Ode Bane Caru na divane,
Nakloni se Caru čestitome,
Položi mu u čestite ruke
Svoju vjernost i naroda svoga,
Da-no vidi koliko mu važe
I koliko da milosti vriedi.
Care liepo besjedio Banu:
„Ova vjernost to je suho zlato,
Bojnom vatrom sjajno očišćeno,
Tvojim duhom, Bane, utvrdjeno,
Bit će njojzi po razmjeru plaća
U milosti carskoj i pravici.“

Digitized by Google

Carska milost bujna, obilata,
Kroz mnoge se provlačila ruke,
Koja htjela pouztrgnut granu,
Koja tanku izvinuti hvoju,
Koja zelen poštetiti listak,
Koja koji otruniti cvietak.
Ali Bane proti tomu stane
Kao lave i sablje se maši:
„Ova sablja iz koricah zveknu
Za Austrjiu cielu, nerazdjelnu,
Cielu i ja carsku milost tražim!“
Težke dane probavio Bane,
Čekajući devet mjesec' danah;
Ali mu se nije na žao dalo,
Jer što čeka to sretno dočeka,
Carsku milost primi podpunoma
I donese narodu ju svome. —
Ko kad toplo proljetno vjetarce
Blagim duhom preko drvlja tegne,
U cviet puknu napeti pupoljci:
Tako, Bane, kada ti nam dodje
Tè nas posu carskimi milosti,
U radost se razcvaše sva srca:
Raduje se Hrvatsko-Slavonska,
Raduje se zemlja krajišnička,
Razliežu se svud veseli glasi.

Digitized by Google

Gledaj, Bane, smjelo i veselo
Na tu obću radost i veselje,
Nek ti godi duši i srdašcu,
Nek ti širi rodoljubne grudi,
Nek ti diže ponosito misli,
Punim duškom napij' se tih slastih,
Savjest ti ih čistom čašom pruža:
Pravednima dost si pribavio!
(Nepravednim tko bi nadostio!)
Gledaj, Bane, smjelo i veselo,
Nadahni se ponosom i dikom,
Narodu si osvjetljao lice,
A narod te zaboravit neće:
Dok je svieta i našega roda
A u njemu dok je naših Vilah,
Orit će se pjesme tvojih činah
Jekom slave od gorah do gorah,
Od jednoga do drugoga mora.
Dok je zemlje i na njoj Austrije,
U Austriji dok je povjestnice,
U pročelju njezinih listovah
Čitat će se zlatnimi pismeni,
Slavni Bane, tvoje ime slavno!

Digitized by Google

II.

Na Moravi vodi hladnoj,
Okô grada Štokavskoga
Zahladila noć jesenska.
Mjesečina s vedra neba
Razasula svjetlo svoje
Po Moravi i po gradu,
Ko da ih je u rosici
Žitkog srebra okupala.
Morava se razgovara
Razgovorom svojih valah,
Šapće tiho bojeći se,
Da ju mjesec čuo nebi.
Ali mjesec ni nemari
Za Moravu vodu hladnu,
Niti za nje razgovore;
Oči su mu prionule
Kroz prozore bielog grada
U ložnicu jednu sjajnu:
Na dušecih zelen - svile,
Kao ruža na svom lišću,
San boravi krasna djeva.
Dižu joj se pune grudi,
Kao željno da iz sanka
Sve života slasti srče.

Digitized by Google

Rumenilom sja joj lice,
Kao da ga u snu sunce
Blage sreće zarudjuje.
Krasan sanak njojzi godi,
Ona gleda divne kraje
Nevidjenih još predjelah,
Uz junaka po njih hoda;
Kog još nikad vid'la nije,
Ali joj se ipak čini,
Kao da je poznat njojzi,
Jer ga slava na sve strane
Svojim glasom imenuje.
Na glavi mu crven-kapa,
Izpod kape žarke oči
Ko dvie munje spod oblaka,
Na prsih mu zviezdah sjaje,
Da ih nebo liepših neima,
O pojasu britka sablja,
U sto bitkah dobitnica.
Junak djevi govorio:
„Vidiš, djevo, ovo su ti
Divni kraji moga roda,
Ovdje ti je sokolovo
Gniezdo pravih vitezovah.
Tamo teče brza Sava

Digitized by Google

Izpod bielog Zagreb-grada,
U gradu su moji dvori.
Bi-li, dušo, sa mnom pošla
Da mi vidiš biele dvore?
Nebi-li se tebi moji
Dopadnuli bieli dvori,
Da u dvorih pristanemo
Ti uz mene, ja uz tebe,
Da živimo skupa danke
U ljubavi i veselju?“
Djeva spusti samo glavu,
Nebesjedi, već ga sljedi.
I dodjoše već u dvore;
Ali minu krasni sanak,
U prozore bielog grada
Rujna zora zagledala.

Okô grada Štokavskoga
Lov se ori ranim jutrom.
U gradu se dočekuju
Slavni gosti toga lova.
Danak prodje, veče dodje
I dodjoše lovci gosti.
Na čelu im slavni Bane,
Dika i slava naše strane,

Digitized by Google

A za njime dost gospode
Plemenite i visoke.
Posjedaše okô stola:
U pročelju slavni Bane,
Prama njemu u zastavi
Kći najmladja domaćina,
Po imenu Sofijica,
Divnog stasa, krasnog lica.
Kod gostih se duh veselja
Razigrao ko nikada:
Čaše zveče naokolo,
Šale šalu uzbijaju,
Zdravice se napijaju.
Slavni Bane, običajno
U svakome veseo družtvu,
Danasko je ponajviše,
Duša mu se razvedriše,
Trepti kao mjesečina
Po valovih tog veselja,
Iskre vrca sjajnih riečih
Kao da je iz plamena.
Veseo je danas Bane,
Jer iz knjige čudotvorne,
Pred sobome otvorene,
On veselje danas čita.
Gostba prodje, ustanu se

Digitized by Google

Od večere slavni gosti,
Razgovara drug se s drugom,
Slavni Bane s domaćinom:
„Domaćine gospodaru,
Čuj me da ti pravo kažem:
U današnjem tvome lovu
Srce sam si izranio,
Iz dvora ti neću moći
Bez da s' lieka neponesem,
Jer ga drugdje našao nebi.
Privij meni na srdašce
Kćer Sofiju milu tvoju,
U njoj će mi biti lieka
I radostih viek do vieka —
Nek mi bude zaručnica!“
Veli njemu domaćina:
„Jelačiću slavni Bane!
Ako ti je do te rane
Radostno ti ćerku dajem,
Evo ćerke moje mile,
Nek ti bude zaručnica.
Želim sreću njoj u tebi,
Tebi u njoj ko sam sebi.“
Ban izprosi sebi djevu
A Banicu svome rodu.
Od Morave vode hladne,

Digitized by Google

Ko bujica rieka nagla,
Razlije se glas taj amo
I poplavi naše kraje
Sve radostju i veseljem. —

I evo je kod nas veće,
Evo dodje Banica nam,
Svako oko može veće
Vidjeti ju i gledati,
Gdje na strani našeg Bana,
Kao zviezda predhodnica
Boljih danah nam se kaže.
O Banice zviezdo naša!
Hrvatska i Slavonija
K tvom s' obraća svietlom licu
I pruža ti vjerno ruke,
Da se na njih pouzdano
Spustiš ko na djece svoje;
I šalje ti iz dubljine
Svojih srcah junačkijeh
Pozdrav čisti i iskreni,
I prima te s cielom dušom
U njedarce toplo svoje,
Da mu budeš u njedarcu
Živo srce svog života. —

Digitized by Google

Gledaj svuda naokolo,
Odanosti i ljubavi
Svuda ti se daju znaci.
Sve se žuri i natječe
U revnosti onoj svetoj,
Kojom planu samo onda
Dusi cielog jednog puka,
Kada visost sa dobrotom
Iz kog lica plemenita
Njemu ko sa neba svane.
O Banice zviezdo naša!
K tebi gleda mnogo oko,
Koje sborit neuzda se,
Al tinjajuć u skrovnosti
Mnoge vruće želje goji.
U tvojoj su ruci nìti
Mnoge tanke čudotvorne,
Po kojih se srca dadu
Bez da znadu upravljati.
O vodi ih k svetoj svrhi,
Gdje nam žitja korien leži,
Kamo svaka moć nam teži,
K miloj, dragoj narodnosti!
Uz otca nam našeg Bana
Budi majkom narodnosti!
A mi ćemo pjevat pjesme

Digitized by Google

Tvom imenu i plemenu,
Dok nam Vile gusle daju,
I na guslah dok umiemo
Zaodjeti i razglasit
Slavna djela glasom slave!

Digitized by Google

Digitized by Google

KAZALO.

Strana.

Posveta V
Nove pjesme. IX

Dio I.

Tuga 3
Pitanje 5
Mica 6
Vila i Lada 7
Tužna ljuba 8
Stalnost i nepokoj 9
Pamet i srce 10
Ljudsko srce 11
Krasno jutro 12
Crni dan 13
Jelica 14
Kad! 15
Kasno! 17
Ribar 18
Pjesnikova kob 20
Oluja 22
Nada 24
Lako noć! 26
Moja ladja 27
Dijeha 28
Jesen 29
U oči blagdana 31
Rodjene sestrice 32
Trn u oku 33
Svraćanje 34
Noćne pjesmice 35

Digitized by Google

Strana.

Vltava 39
Majci 40
Zavist 41
Veselje mladosti 42
Sitnice 44
Nadgrobnice 47

Dio II.

Sliepac Marko 51
Naša Anka 53
Duh slavjanski 56
Zemlja suncu 59
Pet čašah 60
Na Grobniku 62
Pjesma Dubrovniku 65
Poljakom 71
Rašinom 72
Car Dušan 74
Smrt Knežić-kapetana 76
S Bogom! 78
Pozdrav domovini 81
Ruža i ljubica 84
Dvije ptice 86
Dvoslozi 87

Dio III.

Proslov za otvorenje narodnog kazališta godine 1849. . . 93
Dobrovoljkinjam narodnog kazališta u ožujku god. 1850 . 96
Dobrovoljkinjam narodnog kazališta 12. srpnja 1850 . . . 98
Proslov za narodno kazalište dne 27. srpnja 1850 100
Pjesma Banu i Banici 103

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
891.83 P91K1851 C001
Nove pjesme.
3 0112 093557350